Zinloze vervolging voor het niet betalen van aangiftebelasting...

Maatschappelijke verontwaardiging is wel vaker het juiste sentiment gebleken om sanctiemaatregelen in te voeren waarvan het daadwerkelijk nut van meet af aan twijfelachtig is. Zo bleken berichten rondom loonbelastingfraude en btw-carrouselfraude in de jaren 2013-2014 de aanleiding voor de invoering van artikel 69a AWR waarin het niet, het gedeeltelijk niet, of het niet tijdig betalen van aangiftebelasting strafbaar is gesteld.

Al bij de invoering van artikel 69a AWR werd opgemerkt dat hiermee feitelijk iedereen die (tijdelijk) in betalingsproblemen verkeert, strafrechtelijk zou kunnen worden vervolgd. De wetgever meende dit op te kunnen lossen door aan het artikel een derde lid toe te voegen waarin strafvervolging wordt uitgesloten wanneer tijdig werd verzocht om uitstel van betaling of tijdig een melding betalingsonmacht zou zijn gedaan. In de commentaren op het wetsvoorstel werd toen al opgemerkt dat juist kwaadwillenden vaker berekenend opereren en dan een melding zullen doen, terwijl goedwillenden belastingplichtigen daar mogelijk niet op gefocust zijn.

Verontrustend beeld

Het handjevol jurisprudentie dat inmiddels is gewezen over deze bepaling wekt een verontrustend beeld van het vervolgingsbeleid van het Openbaar Ministerie. Zo werd er een man vervolgd die zijn werknemers, accountant en oude belastingschulden betaalde, maar nieuwe schulden vanwege een financieel benarde situatie onbetaald liet.[1] De Belastingdienst was op de hoogte van de betalingsproblemen van de man, maar er was geen (schriftelijke) mededeling betalingsonmacht gedaan. Het OM is onverbiddelijk en eist 12 maanden gevangenisstraf tegen de man.

Het hof citeert uitvoerig uit de parlementaire geschiedenis waarin nadrukkelijk werd bepaald dat deze bepaling betrekking heeft op kwaadwillende belastingplichtigen. Het hof stelt vast dat er geen aanwijzingen zijn voor kwaadwillendheid; de verdachte heeft zichzelf ook niet verrijkt. Uiteindelijk komt het hof tot een bewezenverklaring zonder oplegging van straf of maatregelen.

Ook in een andere zaak werd iemand vervolgd voor het niet betalen van omzetbelasting. De verdachte koos ervoor de kinderalimentatie aan zijn vrouw te betalen en in zijn eigen levensonderhoud te voorzien, maar liet daardoor op aanslag verschuldigde bedragen aan omzetbelasting onbetaald. Ook hier was de Belastingdienst op de hoogte van de betalingsonmacht en vond er overleg plaats met de Belastingdienst, maar was van een schriftelijk verzoek om uitstel van betaling geen sprake.

Hof Den Bosch[2] moest in deze zaak opnieuw 'aan de bak', nadat de Hoge Raad[3] de eerdere uitspraak casseerde waarin was overwogen dat de verdachte twee keer was vervolgd voor hetzelfde feit omdat ook al een verzuimboete voor het niet betalen was opgelegd. Hof Den Bosch lijkt geen ander anker voor een vrijspraak meer te kunnen vinden, maar ook hier wordt ten aanzien van de strafmaat uitvoerig geciteerd uit de totstandkomingsgeschiedenis. Het hof overweegt aan de hand daarvan *'dat artikel 69a AWR niet is bedoeld voor (goedwillende) ondernemers die al dan niet tijdelijk in betalingsproblemen verkeren, waarvan in het geval van verdachte sprake lijkt te zijn'*. Ook hier luidt de uitspraak bewezenverklaring zonder oplegging van straf of maatregelen.

Tijdig melden

Alhoewel er geen daadwerkelijke straffen worden opgelegd in deze zaken werden deze personen wel strafrechtelijk vervolgd. Daarmee werden zij blootgesteld aan alle gevolgen die de inzet van het strafrecht heden ten dage met zich brengt, zoals de mogelijke opzegging van bankrekeningen, intrekking van financieringen en/of problemen bij het aanvragen van vergunningen en een VOG.

De hoop bestaat dat het OM na deze uitspraken het eigen vervolgingsbeleid ten aanzien van dit feit kritisch tegen het licht houdt. Op mildheid van de autoriteiten zou ik echter niet wachten, laat ten minste één ding uit deze jurisprudentie ook een les zijn voor de belastingplichtige (en de adviseur): zorg dat tijdig een schriftelijke melding betalingsonmacht of een verzoek om uitstel van betaling tijdig wordt gedaan! Daarmee volgt strafrechtelijke disculpatie en bovendien is dit noodzakelijk wil men überhaupt een kans maken in een eventuele aansprakelijkheidsprocedure ter zake van onbehoorlijk bestuur.[4]

1 *Hof Arnhem-Leeuwarden 13 februari 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:1244.*
2 *Hof Den Bosch 22 april 2024, ECLI:NL:GHSHE:2024:1378.*
3 *Hoge Raad 4 oktober 2022, ECLI:NL:HR:2022:1364.*
4 *In de zin van artikel 36 IW.*

Mr. Annabel Vissers
De Bont Advocaten